

Referanser:

Arkivsak: 24/01177-9

Saksdokumenter:

Ecumenical Decade Of Climate Justice Action Web

Guds skaperverk vårt hjem bokmål

Inge Westly, Ord som gjør en forskjell

KR 20_25 sluttrapport for handlingsplanen mer himmel på en truet jord

Områder og tiltak grønn kirke

Saksprotokoll UKM, Sak 8_25, Unge i kirken for bærekraft

Skaperverkets kirkeårstid – Ressursbanken

Vedtak KM 15.21 mer himmel på en truet jord den norske kirkes arbeid med klima miljø og bærekraft mot 2030

Biskopenes engasjement for klima, natur og bærekraft

Sammendrag

I 2021 publiserte Bispemøtet heftet «Guds skaperverk – vårt hjem». Pandemien bidro til at publisasjon i liten grad ble kjent. Oppfordringen til refleksjon og handling i møte med klimakrisen er derimot viktigere enn noen gang, og fordrer et forsterket engasjement både i kirken og samfunnet for øvrig. Sakspapiret viser i første del hvordan Den norske kirke har en sterk forankring og forpliktelse til å følge opp klimaengasjementet, både gjennom Bispemøtets «Guds skaperverk – vårt hjem», Kirkemøtets vedtak (15/21) som peker ut en vei fram mot 2030, og Ungdommens kirkemøtes oppfordring til oppfølging og handling. I tillegg oppfordrer Kirkenes Verdensråd til et felles tiår for økumenisk klima-rettferdighets-handling, og det økumeniske fellesskapet har etablert en egen kirkeårstid for skapelsen. Bispemøtet utfordres til å drøfte videre arbeid i lys av den forsterkede klimakrisen, forpliktelsene, og møtet med sorg, uro og avmakt. Siste del av sakspapiret løfter noen mulige perspektiver og handlingsalternativer.

Forslag til vedtak

I en tid hvor klima- og naturkrise får mindre oppmerksomhet, vil Bispemøtet igjen forpliktelse seg på å opprettholde sitt engasjement. Bispemøtet vil

- fremme skapelsesteologiske og økologiske perspektiver i kirkens liv

- arbeide med hvordan kirken kan møte sorg, uro og avmakt i møte med klima- og naturendringer
- engasjere seg for at forpliktelsene på klimamålene holdes oppe i offentligheten
- fremme klima- og bærekraftperspektiv i Kirkerådets flerårige satsninger 2026-29
- arbeide med hvordan menigheter kan fornye sitt engasjement, gjennom liturgisk liv og praktisk handling

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirkes engasjementet for skaperverket har vært tydelig i flere tiår. Både Bispemøtet og Kirkemøtet har satt temaet på dagsordenen ved flere anledninger, det finnes vedtak som forankrer et engasjement for klima og bærekraft, og relevante teologiske og praktiske ressurser kan tas i bruk. Likevel er erfaringen - i kirken så vel som i politiske beslutninger - at handling og engasjement ikke står i forhold til det eksistensielle alvoret klima- og naturkrisen representerer. Uro i verden har bidratt til at oppmerksomhet flyttes og klima og bærekraft i mindre grad prioriteres politisk. Mange unge beskriver også avmakt i møte med krisene, og mer dystre framtidsutsikter preger livsanskuelsen. Bispemøtet har derfor bedt om en sak for å løfte saken og peke ut en vei for videre forpliktelse og handling.

Sakspapirets første del peker på tre interne ressurser: Bispemøtets «Guds skaperverk – vårt hjem», Kirkemøtets vedtak om klima og bærekraft mot 2030 og Ungdommens kirkemøtes vedtak om bærekraft. De representerer både ressurser, forpliktelser og forankring for Den norske kirkes klimaengasjement. Videre presenteres to konkrete oppfordringer fra det økumeniske fellesskapet Den norske kirke er en del av: Invitasjonen til å ta del i Kirkenes verdensråds «Ecumenical Decade of Climate Justice Action» og initiativet «Season of Creation». Deretter foreslås noen konkrete tematikker biskopene kan gå videre med for å følge opp sitt ansvar og engasjement for klima- og bærekraft. På bakgrunn av dette inviteres biskopene til å peke ut en retning for videre oppmerksomhet og arbeid.

Sentrale dokumenter knyttet til saksfremlegget ligger vedlagt som mulighet for fordypning. Flere av disse er referert til som klikkbare lenker i saksfremlegget, men vil ikke være aktive i FirstAgenda.

Forankring og forpliktelser

«Guds skaperverk – vårt hjem»

«Kirken må stadig minne om at vi er kalt til å vise den samme omsorg for jorden som Gud har vist oss gjennom den finstemte sammenhengen i skaperverket. Kampen for klimarettferdighet er en del av det oppdraget Jesus Kristus har kalt oss til». (Guds skaperverk – vårt hjem. Forord)

Bispemøtets publikasjon «[Guds skaperverk – vårt hjem](#)» ble lansert i 2021. Heftet finnes både digitalt og i fysisk format, på bokmål, nynorsk og engelsk. Dessverre sammenfalt publiseringen med pandemien, og oppmerksomhet og tid ble i stor grad rettet mot andre tema. Inntrykket er derfor at heftet er lite kjent lokalt og i bispedømmene. Innholdsmessig synes heftet å stå seg godt også fem år etter utgivelsen. Med sitt utgangspunkt i gudstjenestens ulike ledd, viser teksten hvordan klimakrisen handler om troen på Gud og vårt liv i Guds verden.

«Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030» KM 15/21

Kirkemøtets sak om klima, miljø og bærekraft i 2021 skapte stort engasjement. Kirkerådet utarbeidet en treårig [handlingsplan](#), med påfølgende [sluttrapport](#), som viser hva som er arbeidet med på nasjonalt nivå disse årene. Saken peker imidlertid videre mot 2030. Den har fire hoveddeler, med tilhørende vedtakspunkter, som i sin helhet finnes [her](#). Under siteres hovedpunktene.

Menneskers handlinger truer livet på jorden. Kirken er kalt til omsorg for alt det skapte. Derfor vil Kirkemøtet:

- 1) Styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treenige Gud og klima, miljø og bærekraft
- 2) Redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning
- 3) Påvirke politikk og handlingsmønster
- 4) Utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk

Videre i saksdokumentet blir noen av underpunktene som er spesielt relevante for biskopene, sitert. De representerer handlingsalternativer som fremdeles er aktuelle og som det er mulig for biskopene å løfte i sine sammenhenger. Verken teologisk refleksjon, forpliktelse på klimamålene, påvirkningsarbeid eller atferd er gjort en gang for alle. Det krever kontinuerlig oppmerksomhet.

UKM 8/25 «Unge i kirken for bærekraft»

Bærekraft var sak på Ungdommens kirkemøte i høst. Saken og vedtakene i sin helhet kan leses [her](#). Under er et utvalg det er spesielt relevant for Bispemøtet å kjenne til:

Ungdommens kirkemøte 2025 vil

- at Den norske kirke skal tydeliggjøre hvordan kristne verdier, som forvalteransvar, nestekjærlighet og rettferdighet, er forenlig med bærekraftsmålene 13, 14 og 15.
- minne Den norske kirke på (...) 2.6 i KM 15/21 "Kirkemøtet vil redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning gjennom å gjøre Den norske kirke klimanøytral fra 2030".
- at Den norske kirke skal tilgjengeliggjøre informasjon om klima- og miljøarbeid i kirken slik at arbeidet er mer synlig.
- at Den norske kirke skal fokusere mer på bevaring av Skaperverket i arbeid med barn og unge.
- at Den norske kirke oppfordrer menigheter til å bli aktive medlemmer av Grønn kirke.
- at Den norske kirke aktivt skal samarbeide med urfolk i alle beslutningsprosesser som angår bærekraft, og anerkjenne urfolks rettigheter til jord, ressurser og tradisjoner.
- at Den norske kirke skal være en tydelig motstemme mot klimafornektelse og desinformasjon rundt klima.
- takke Den norske kirke for det viktige arbeidet som allerede er gjort for klima, miljø og bærekraft, og oppfordre kirken til å fortsette dette arbeidet med enda større kraft og forpliktelse videre.

Fra saksframlegget til Ungdommens kirkemøte:

Klimabarometeret 2024 dokumenterer en bekymringsfull nedgang i unges klima-engasjement. Unge klimaengasjerte opplever at de blir avfeid i møte med politikere. Psykologer forklarer at dette skyldes apati og ansvarsfraskrivelse fra de som styrer. Det er ønskelig å etablere strukturer som støtter unges handlingsrom og engasjement.

Økumeniske oppfordringer

“Ecumenical Decade of Climate Justice Action” (2025-2034)

Når Kirkenes verdensråd utfordrer det verdensvide kirkefellesskapet til et tiår for klimarettferdighet, understreker dette hvor høyt klimarettferdighet og handling nå er prioritert i det globale kirkefellesskapet. Kirkenes verdensråd legger vekt på klimatrusselens alvor, at våre teologiske ressurser skal tas i bruk, rettferdighetsaspektet, behovet for en radikal omvendelse, og at engasjementet må føre til handling.

As churches and faith communities, we have both moral authority and global presence. Now is the time to lead – by repenting of complicity, resisting ecological sin, and reclaiming our vocation as caretakers of God’s creation. This Decade is our shared response: a call to ecological metanoia – a turning of hearts, communities, and systems toward life.

Hovedpunktene i “Ecumenical Decade of Climate Justice Action” er:

- Spiritual Journey: Lament, repent, and renew discipleship rooted in care for creation.
- Prophetic Witness: Speak truth to power, challenge injustice, and advocate for systemic change.
- Practical Action: Transition churches to renewable energy, build resilience in communities, and support adaptation and biodiversity.
- Living Witness: Become sanctuaries of sustainability, centres of resilience, and voices of hope.

Visjonen for 2034 beskrives slik:

- Churches Leading by Example: Eco-sanctuaries, climate-centred worship, and pensions invested in life
- Policy Breakthroughs: Ecocide recognized as a crime, fossil fuel phase-out underway, climate finance, justice and reparations advanced
- Resilient Communities: Indigenous, youth, women, and frontline communities shaping solutions
- An Economy of Life: Alternatives to extractive capitalism rooted in equity, justice, and sustainability

Season of Creation – kirkeårstid for skaperverket/skapelsen

[Season of Creation](#) er en økumenisk, global markering av skaperverk, skapelse, forvalteransvar og bærekraft - en tid for å fornye forholdet til Skaperen og hele skaperverket gjennom feiring og felles forpliktelse. Det startet med et initiativ fra den ortodokse kirke om en skaperverkets dag, mens Kirkenes verdensråd har stått sentralt i å gjøre initiativet til en hel periode, fra 1. september til 4. oktober (festdagen for Frans av Assissi).

Nemnd for gudstjenesteliv har arbeidet med hvordan man kan gjøre en norsk tilpasning til denne markeringen. Arbeidsgruppa har utviklet en [ressurs](#) med to hoveddeler: Først en innledningsdel, blant annet med refleksjoner over forvalteransvar, Guds nærvær i naturen og ritualisering av klimasorg. Så en samling med konkrete ressurser. Den inneholder ikke ferdige ordninger, men bønner, bibeltekster, salmeforslag, ideer til gudstjenester, forslag til temadager og aktiviteter som menigheter kan benytte seg av.

Nemnd for gudstjenesteliv anbefaler å bruke det norske navnet «Skaperverkets kirkeårstid» og en fleksibel tilnærming til hvordan og når og hvordan dette kan markeres. I Den norske kirke har mange menigheter feiring av Skaperverkets dag i tilknytning til FNs miljødag i juni, mens andre har høsttakkefest eller temagudstjenester med miljøperspektiv på høsten.

Aktuelle tematikker

Kirken må stadig minne om at vi er kalt til å vise den samme omsorg for jorden som Gud har vist oss gjennom den finstemte sammenhengen i skaperverket. Kampen for klimarettferdighet er en del av det oppdraget Jesus Kristus kaller oss til. (Guds skaperverk – vårt hjem - Forord)

Oppfordringene fra Kirkemøtet, det økumeniske fellesskapet og Ungdommens kirkemøte har mange fellesnevne: Teologisk fornyelse, oppfyllelse av klimaforpliktelser, utfordring av politikk og strukturer og handling lokalt. Biskopene inviteres i denne saken til å samtale om hva som er de viktigste grepene for å følge opp klima- og bærekraft videre. Fra sekretariatets side løftes noen perspektiver og temaer som kan være aktuelle. Disse er fulgt opp med noen punkter det kan samtales særskilt om.

Teologisk bevisstgjøring

Fra Kirkemøtets vedtak i 2021 heter det i punkt 1 at man vil «styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treenige Gud og klima, miljø og bærekraft ved å

- Etterleve vårt gudgitte kall, vårt forvalter- og medarbeideransvar i (...) i kirkens forkynnelse, undervisning, diakoni og kommunikasjon
- Styrke ansattes kompetanse om og engasjement for kirkens bidrag til å nå bærekraftsmålene
- Ta i bruk på alle plan i kirken «Guds skaperverk – vårt hjem» og Bærekraftsboka
- Inspirere til samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt med alle mennesker av god vilje og styrke den interreligiøse dialogen om klima og miljø»

Skapelsesteologiske og økologiske perspektiver i kirkens liv

Skaperverket er som en stor vev, der alt henger sammen, vevd i et eneste stykke. (...) Mennesket er en del av denne store livsveven og lever i samspill med alt det skapte. (Guds skaperverk – vårt hjem - Forord)

Antropocen er et av plenumstemaene under Teologidagene mars -26. Begrepet er foreslått for å betegne den epoken der menneskelig aktivitet har blitt den dominerende kraften som former jordens økosystemer og geologi. Klimakrise, artsutryddelse og omfattende endringer i jord, vann og atmosfære viser at mennesket ikke lenger bare lever i naturen, men aktivt omformer den. Dette skaper nye teologiske utfordringer: Hvordan forstår vi skapelsen og menneskets rolle når vi har så stor makt over livsbetingelsene på jorden?

Økoteologi er en teologisk respons på denne utfordringen. Den søker å utvikle et språk og en praksis som tar naturens egenverdi på alvor og motvirker utnyttelseslogikk. Tradisjonell forvalterteologi har ofte lagt vekt på menneskets ansvar for å «forvalte» skaperverket. I antropocen blir dette problematisert: Et ensidig fokus på forvalteransvar kan opprettholde et hierarkisk og antroposentrisk forhold til naturen.

Det fins mange gode ressurser med helhetlige teologiske tilnærminger til klima- og natur. Inntrykket er likevel at engasjement for klima og natur i en del sammenhenger ikke ses som sentralt i kristen tro, og at forvalteransvars-tilnærmingen fortsatt dominerer. Biskopene kan stimulere til kritiske refleksjoner over hvordan forvalteransvar forstås og til en bredere teologiske forståelse av vår relasjon til naturen og gjensidige avhengighet av den. Bruken av «Guds skaperverk – vårt hjem» kan revitaliseres for å gi en større oppmerksomhet til hvordan forholdet til skaperverket angår mange sider av livet i Guds verden.

Samisk åndelighet og forsoningsprosesser

Den nære sammenheng mellom ordet skape og (vel)signe på samisk: sivdnidit, hjelper oss til å se enda tydeligere at jorda, skaperverket omfattes av velsignelsen. (Guds skaperverk – vårt hjem. Velsignelse og utsendelse)

I mange urfolkstradisjoner ses naturen som hellig, med en iboende verdi som krever respekt. Naturen oppfattes ikke som noe som mennesket står over, men som en helhet vi er en del av og står i en gjensidig avhengighet til. Samiske livsformer er ulike, men mange har vært tilpasset naturens rytmer. Dette har skapt en kultur der naturen setter spillereglene, og hvor bærekraft og sporløs ferdsel er sentrale verdier. I møte med klimakrisen kan urfolks livsanskuelse og nærhet til naturen være viktige ressurser. Samtidig er det viktig å erkjenne hvordan fornorskingsprosessen også har påvirket de åndelige praksisene som har vært uttrykk for forholdet til naturen. Å ta samiske naturperspektiver med i prosessene med teologi- og liturgiutvikling, kan være en del av forsoningsprosessen.

Forkynnelse, kirkelig undervisning og læring

Guds ubetingede kjærlighet kaller oss til å elske vår neste og hele skaperverket. Vi kan ikke elske Gud og vår neste uten å ta vare på Guds skaperverk. (Guds skaperverk – vårt hjem. Forkynnelsen)

Gjennom media kan noen få inntrykk av at Den norske kirke tematiserer klima og natur uforholdsmessig mye. Den norske kirke har lenge hatt et klimaengasjement, og det skjer mye viktig arbeid i menighetene. Samtidig er det usikkert hvor mye klima og miljø faktisk tematiseres i kirkens aktiviteter og forkynnelse. Det finnes ingen fullstendig oversikt over hva som er tema for prekener, men Inge Westlys (2025) artikkel «Ord som gjør en forskjell» fra Tidsskrift for praktisk teologi, kan gi noe innsikt. Han har analysert 44 prekener i Den norske kirke, og finner at ordet «klima» forekommer én gang i hele materialet, og da bare som et eksempel i en liste over hva folk flest kan være opptatt av i hverdagen. Naturforholdet er hovedsak i én preken, men adresseres ellers lite som tema med betydning for menneskers virkelighetsforståelse eller levemåte. De kan derfor se ut som det er en diskrepans mellom opplevd inntrykk av Den norske kirke og det som faktisk utfolder seg.

Ungdommens kirkemøte er opptatt av at Den norske kirke skal fokusere mer på bevaring av Skaperverket i arbeid med barn og unge. Forrige trosopplæringsplan har vært kritisert for å behandle klima- og miljøspørsmålene for lite og for ensidig, slik det bl.a. er beskrevet i Tom Sverre Tomrens (2020) artikkel «Kirken og miljølære Hva vil kirken lære barn og unge i klimakrisen?» I disse dager behandles rammeplaner for kirkelig undervisning og læring. Det gir en mulighet for å sikre at klima- og bærekraftperspektiver er ivarettatt på gode måter.

Klimasorg og avmakt

Som mennesker sørger vi over tap av flora og fauna og mangfold som er med å berike våre liv og vår eksistens. Klimasorg er en økende menneskelig reaksjon på klimaendringer og tap av biologisk mangfold. (Guds skaperverk – vårt hjem. Kyrie)

Den norske kirke kan mye om sorg. Å gi tid og gode rom for sorg, kan være avgjørende for å komme videre. Klima- og naturkrisene krever aktiv handling, og det å kunne løfte fram handlingsalternativer er viktig. Samtidig vet vi at et menneske i sorg sjelden hjelpes av formaninger om å handle og komme seg videre. Hvordan kan Den norske kirke også gi gode rom for sorgen over klimaendringer og tapt natur? Nemnd for gudstjenesteliv nevner både ritualer, samtaler, sorggrupper og det å løfte sorgen inn i liturgien som en del av kirkens felles kyrie-rop.

Klimasorg har blitt mer aktualisert de siste årene, også innenfor rammene av Den norske kirke, blant annet gjennom MF-professor Marion Grau og teolog og forfatter Sindre Skeie. Det kan være aktuelt for biskopene å arbeide mer konkret med hvordan kirken møter sorg og avmakt knyttet til klimaendring og naturtap. Verden har endret seg siden Bispemøtet arbeidet med «Guds skaperverk – vårt hjem», gjennom pandemi, kriger som kjennes

nærere, politisk ustabilitet, desinformasjon og større usikkerhet i møte med framtida. I tillegg erfarer mange skuffelse og avmakt knyttet til manglende klimahandling i møte med krisen vi står ovenfor. Flere unge har erfart håpsforkynnelse som noe passivt, uten at det knyttes til handling i møte med klima- og naturkrisen. Hvordan kan kirken forholde seg klokt i møte med menneskers avmakt, sorg og usikkerhet? Hvordan kan den i denne situasjonen bære budskapet om både håp og handling på troverdige måter?

Skaperverkets/skapelsens kirkeårstid

«Lovsangen er vårt svar. For en kirke som takker Gud for skaperverket, er veien kort til å ta aktiv del i klimakampen» (Guds skaperverk – vårt hjem, Gloria)

Selv om Season of Creation ikke er innført i Den norske kirke som en kirkeårstid, er det gode grunner til fremme skapelsesteologiske og økologiske perspektiver i gudstjenestelivet. I økumenisk sammenheng er Skaperverkets tid lagt til perioden 1. september – 4. oktober. Et fokus på denne tiden trenger ikke å stå i motsetning til å markere skaperverket andre tider på året, og skal heller ikke fortrenge viktige kirkelige markeringer i september, som konfirmasjoner. I Den norske kirke feirer mange menigheter høsttakkefest i denne perioden, og noen steder er det tradisjon for å markere friluftslivets dag eller «kom-deg-ut-dagen» tidlig på høsten. Den norske kirke har også en tekstrekke og Dagens bønn for skaperverkets dag. Biskopene kan gjennom sine kontaktpunkter med menigheter og ansatte oppfordre til å ta del i dette økumeniske initiativet og til å ta [relevant materiell](#) i bruk. I et lengre perspektiv, kan Bispemøtet oppfordre til at det økumeniske arbeidet "Season of Creation" blir en del av helhetlig gjennomgang av tekstrekkene (BM 24/18, punkt 2).

Klimahandling i Den norske kirke

Dåpen setter oss inn i et globalt fellesskap i hele den verdensvide kirke, sammen med mange som lider på grunn av urettferdighet, sykdom og klimaendringer. Dåpens oppstandelseshåp sprenger grensene for dette livet og utfordrer oss til ansvar og kjærlighet. (Guds skaperverk – vårt hjem. Dåpen)

I Kirkemøtets vedtak for 2021 heter det at man vil «(...) redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning gjennom å

- kutte klimautslipp fra reisevirksomhet med 60% innen 2030
- stimulere alle menigheter til å bli grønn kirke innen 2030

(...) utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk gjennom å

- motivere menighetene til å styrke perspektivene på bærekraft, klima og miljø i trosopplæringen og konfirmasjonsundervisningen
- stimulere til handlingsalternativer, slik som å handle lokalt, etisk og økologisk, benytte seg av gjenbruk, bytte- og utlånsordninger og klimavennlige arrangementer i lokalsamfunnet.
- vise hvordan kristen etikk, tro og håp kan oppmuntre den enkelte til radikale endringer av forbruksmønstre».

Oppfordre menighetene til å bli «Grønn kirke»

I nattverdens fellesskap står vi sammen for å virkeliggjøre Jesu oppdrag (...) Vi sendes ut i verden med et diakonalt oppdrag som Jesu disipler. (Guds skaperverk – vårt hjem. Nattverd)

Både Kirkemøtet og Ungdommens kirkemøte oppfordrer alle menigheter til å bli «grønn kirke». [«Grønn kirke»](#) er et redskap lokalkirkene kan ta i bruk for konkret klimahandling. Det tidligere «grønn menighets»-konseptet ble av noen oppfattet som omstendelig. Nå er konseptet forenklet og fornyet. Det er integrert i Kirka vår, slik at det grønne engasjementet kan ses som en integrert del av menighetens strategiske arbeid. Menighetene velger minst ti

tiltak, blant tjue forslag, fordelt på fem områder. Noen av disse kan også være egendefinerte tiltak. En oversikt over tiltakene finnes i dette [ressursarket](#).

430 menigheter har vært registrert som grønne. Ordningen har imidlertid ingen resertifiserings-mekanisme, og det generelle inntrykket er at engasjementet i mange menigheter ligger i dvale. Overgangen til «Kirka vår», der alle menigheter må registrere seg som «grønn kirke» på ny (eller for første gang) kan være en fin anledning til å revitalisere det lokale engasjementet. I dette arbeidet kan biskopene ha en viktig motiverende rolle - i fagsamlinger, visitaser eller andre møter med ansatte og frivillige. Tiltak knyttet til «Grønn kirke» og markering av «Season of Creation» kan være med på å bygge bro mellom den teologiske forståelsen og praktisk handling, mellom kontemplasjon og aksjon.

«Public ministry»

Fra Kirkemøtets vedtak i 2021 heter det at man vil «(...) påvirke politikk og handlingsmønster ved blant annet å

- være tydeligere stemme i samfunnsdebatten
- være en pådriver for at det norske samfunnet følger forskningsbaserte råd fra FN og IEA (det internasjonale energibyrået) for å kunne oppfylle de forpliktelsene som ligger i Parisavtalen og bærekraftsmålene.
- be den norske regjeringen lytte til anbefalingen fra IEA's rapport NetZero by 2050 (...) om å stanse ytterligere leteaktivitet etter olje og gass på norsk sokkel
- inkludere urfolks kunnskap og erfaringer om bærekraftig bruk av naturen
- oppmuntre myndighetene til å ta effektive grep som bidrar til at enkeltpersoner kan endre sin livsstil i bærekraftig retning
- øke bevisstheten om og vern av biologisk mangfold (...)
- styrke bevisstheten om at det grønne skiftet ikke skal bidra til økt sosial og økonomisk ulikhet

Klimarettferdighet i praksis

Vi er forpliktet til å fordele skaperverkets goder rettferdig, og med respekt for naturens egenverdi. Kommende generasjoner skal kunne leve på en jord som gir dem nok å spise, rent vann å drikke, og muligheten til å leve trygge, gode liv. (Guds skaperverk – vårt hjem. Inngangsord)

Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) har hatt klima og natur som en hovedsak det siste året, og utfordrer biskopene til å være tydelige på hvordan endringer må til for å nå klimamålene. Begrepet "fair consumption space" tar utgangspunkt i at det både finnes et utslippstak om vi skal nå klimamålene, og en minimumsstandard for et verdig liv. Innenfor dette området må vårt forbruksnivå ligge. Rapporten ["Towards a fair consumption space for all: Options for reducing lifestyle emissions in Norway"](#) gir ulike alternativer for hva som skal til for å få dette til i en norsk sammenheng.

Å utfordre kirkemedlemmer så vel som politikere og samfunn på dette, vil kunne være en måte å virkeliggjøre visjonene i tiåret for klimarettferdighetshandling. En etisk tilnærming til vårt samfunns forbruksnivå kan også være et innsteg i den offentlige samtalen om natur, bærekraft og klimarettferdighet.

Forpliktelse på klimamålene

FNs klimapanel har vist oss at vi står overfor en katastrofal global oppvarming. Det haster å gjøre noe. (...) Vi må derfor ta inn over oss nødvendigheten av store politiske og økonomiske endringer for å bekjempe årsakene til denne klimaendringen. (Fra Guds skaperverk – vårt hjem, Kyrie)

Det foregående avsnittet om bærekraftig forbruk, henger også nært sammen med kirkens rolle i samfunnet. Rapporten viser behovet for en helhetlig politikk som ikke primært gjør bærekraft til et individuelt valg, men der infrastruktur, insentiver og politikk som styrer, veileder og tilrettelegger for et mer bærekraftig og rettferdig samfunn i tråd med klimamålene. Disse temaene har biskopene en mulighet til å løfte.

Både Kirkemøtet, Ungdommens kirkemøte og Kirkenes verdensråd oppfordrer kirken til å ha en tydelig stemme i det offentlige rom. Kirken utfordres også på å bidra til systemendring og en overgang fra fossile til fornybare energikilder. Internasjonalt er budskapet at Norge, som et av verdens rikeste land, ikke skal bidra mer til det forskning sier: at klodens tåleevne er avhengig av at ikke-oppdagede fossile ressurser blir liggende i bakken. Det utfordrer Norges troverdighet i klima- og miljøspørsmål. Den norske kirkes rolle i et politisk ordsifte om dette er omstridt.

Verdenssituasjonen i dag har gjort samtalen enda mer kompleks, med usikkerhet omkring energiforsyning som følge av krig og et mer ustabilt Europa. Samtidig er Norge forpliktet på klimamålene, og kirken kan ha en rolle i å arbeide for at målene nås og at håpet om å nå dem kan leve. Som Ungdommens kirkemøte peker på, har undersøkelser blant unge vist at klimaengasjement har sunket de siste årene. Mange beskriver avmakt og handlingslammelse, og flere peker på erfaringen av ikke å ha blitt lyttet til da de tok del i klimastreiker og andre arrangementer for å skape endring. Konkret erfaring av at kirken og andre aktører tar saken på alvor og handler, kan være et bidrag til å skape håp og fornyet engasjement blant unge.

Integrere klima- og bærekraftsperspektivet i Den norske kirkes satsninger

Evangeliets budskap er et budskap om håp! Dette håpet er forankret i Guds kjærlighet til oss og alt det skapte. Derfor må det kristne håpet også formidle Guds kjærlighet til hele Guds skaperverk. (Guds skaperverk – vårt hjem. Forkynnelse)

Kirkerådet har vedtatt fem prioriterte områder for perioden 2026-29. Ingen av dem har klima og natur som hovedfokus, men bærekraftsperspektiver kan ses inn i alle disse satsningene:

1. Skape rom for tro, engasjement og fellesskap for unge og unge voksne i byene.

Klima og bærekraft kan knyttes til både tro og engasjement og organisering av fellesskap, dersom det gjøres ut fra de unges premisser.

2. Sikre god kvalitet og oppslutning om gudstjenester og kirkelige handlinger.

«Guds skaperverk – vårt hjem» illustrerer hvordan klima og skaperverket bør tolkes inn i alle gudstjenestens ledd.

3. Styrke Den norske kirkes profil, utvikle vår kristne kulturarv, og bidra til et bærekraftig og rettferdig samfunn i arbeidet med nasjonaljubileet.

Preses har målbåret at fremtidsrettede tema som bærekraft og rettferdighet må gjennomsyre temaer og samtaler de neste årene, og at disse er med på å definere kristen tro.

4. Utvikle en felles forståelse og god praksis for samledelse i hele Den norske kirke.

Tydelig forankring og forståelse for klimaspørsmålene i ledelse på ulike nivå, er avgjørende for klimahandling

5. Utvikle digitale fellesløsninger som effektiviserer og styrker kirkens arbeid.

Ungdommens kirkemøte er blant dem som har understreket betydningen av at digitaliseringen må være miljømessig bærekraftig.

Til samtale

Som saksfremlegget hittil har vist, er klima, natur og bærekraft et omfattende sakskompleks. Ressurser og kapasitet gjør det vanskelig å gå tungt inn i alt. Biskopene inviteres derfor til å drøfte hvilke områder de ønsker å vektlegge framover. Aktuelle spørsmål kan være:

- hvordan biskopene kan bidra til å aktualisere en teologisk forståelse av hvordan forholdet til naturen er integrert i det kristne livet
- hvordan oppmerksomheten omkring klima- og naturkrisen kan holdes oppe i en tid med uro og avmakt og i konkurranse med andre kriser
- hvordan menigheter i større grad kan ta i bruk Guds skaperverk – vårt hjem, og andre eksisterende ressurser
- hvordan biskopene skal engasjere seg i det offentlige ordskiftet
- hvordan klima- og bærekraft kan ha en rolle og innlemmes i arbeidet med Kirkerådets flerårige mål

Økonomiske/administrative konsekvenser

Mens noen av de foreslåtte tiltakene primært handler om å ha økoteologi, klima- og bærekraftperspektiver høyt i bevisstheten og målbære disse, krever andre tiltak avsatt tid og ressurser til arbeidet. Kirkerådet har i mange år hatt 1-2 stillingsressurser avsatt til arbeid med klima og miljø, og de fleste bispedømmene har hatt en ansatt som har hatt klima og miljø som tydelig del av sin portefølje. Dette har bidratt til at Den norske kirke har hatt en «motor» som har drevet arbeidet framover. I forbindelse med fjorårets nedbemanning, ble ressursene til dette området i Kirkerådet og bispedømmene redusert. Vedtak må derfor ses i sammenheng med tilgjengelige ressurser i sekretariatet.